

K O N Y A

HALKEVİ AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

YIL XIII

EYLÜL — EKİM 1949 -

SAYI : 131—132

Eflatun'un, Hakim Ebu Nasr-ı Fârâbî (1) tarafından seçilen sözlerinden

Yazan: Atıf Tüzüner

Memleket ilerlemeğe yüz tutarsa halkın kötülerini iyilere uyar, gerilemeğe başlarsa iyileri, kötülere..

Evlâdınızı kendi göreneğinize göre yetiştirmeyiniz; çünkü onlar sizinkinden başka bir zaman için yaratılmışlardır.

Terbiyeli kimselere edilen iyilik onları dostluğa sevkeder, terbiyesizlere, edilen iyiliğin sade devamını ister.

Kötüler, insanların kusurlarını araştırır, nasıl ki sinek cesette ezilmiş, bozulmuş yerleri arar, sağlam yerleri değil.

Kudretli bir hükümdar, memleketi halkını kendi yaradılışındaki hayra, yahut şerre sevkeder, aleme ya müfid, yahut muzır olur.

Birinin dostluğuna kani isen onun dostunu da sev, lakin onun düşmanına düşman kesilmen lazım gelmez, o sana değil, ancak onun kölesine düşer bir vazifedir.

(1) Bu Türk hakimi Horasan'da bulunan Fârâb şehrinde dir. Babası Mehmed b. Uzluk, asker kumandanı idi, Oğlu Ebu nasır ilim ve hikmetle tanınmış bir hakimdir, ömrünün büyük bir kısmını şarkta seyahatle geçirmiş, bir müddet Bağdad'da bulunmuş sonra Şam'a giderek (H. 339—M. 950) tarihinde Dimeşk'te vefat etmiştir.

Birbirine düşman kesilmiş iki kişiye dost olabilersen hürriyyetin tekemmül etmiş, kölelikten kurtulmuş olursun.

Affile muamele, iyilere ne kadar iyi tesir ederse kötüler üzerinde de o kadar fena tesir eder.

Cömerdler, pintilerin ölümlerini gördüklerinde onları zem ederler pintilerde cömerdleri züğürtlediklerinde.

Asil adamların hücumundan aç olduklarında korununuz, soysuzların da karınları doyduğunda...

Kendi nefsinin idâre edemiyenler başkalarını hiç idâre edemezler.

Dostuna sevginin devamını istersen hürmetkâr ol;

Hükümdara yaraşan hal, halkı yükseltmek için evvela kendi noksanını izale etmeğe çalışmaktır, yoksa gölge veren şeyi düzeltmeden gölgeyi düzeltmeğe meşgul olmak gibi olur.

Hükümdarlardan adı ile, hakkâniyetle hareket edenler, halkın kalblerine mâlik olanlar, cevr ile zulüm edenler halkın gösterişini elde eder, gönülleri ise kendilerine adalet icra edecek birini arar.

İnsanın düşmanları bazı vakitler dostlarından ziyade yararlıklar olurlar;

İnsana noksanlarını gösterirler de o ağmanlardan kurtulur. Eğer akli var ise kendini onları terk etmeğe zorlar ve düşmanlarının şematasından çekinir. üzerindeki nimetleri muhafaza eder.

İnsana yaraşan, aynada yüzüne bakmalı, eğer güzel ise çirkin bir iş yapıp çirkinleşmemeli, yok eğer çirkin ise iki çirkinliği birleştirmeyi muvafık bulmamalıdır.

Hiç kimseyi kendinde olan kıymetten ziyade bir şey ile medh etme çünkü o medh, kendi hakkında doğru olur, senin ilâve ettiğin ziyadelik senin için bir nakisa teşkil eder.

Kötüler ile düşüp kalkma; çünkü tabiatın onun tab'ından bir şey çalar da haberin olmaz.

Bütün bu işlerde fikir ve sabırdan ayrılma; çünkü eğer sen o işte netice elde edemezsen vazifeni ifa etmiş olduğun için mazur görülürsün.

İyilerin ölümü kendileri için rahat, kötülerin ölümü halk için rahattır.

İyiliğini gördüğün kimse ile borçlu olduğun kimseye güler yüzlü ol; çünkü onlar, senin serbestliğine malikdirler.

Âkile yakışan, gıdanın dadını du-yarken devanın acılığını da düşünüp çok yememektir

Düşmanına karşı kendi tedbirinden endişen, düşmanının sana karşı tedbirinden ziyade olsun.

Güçlkle anladığın şeyi kolaylıkla anladığın şeyden daha geç unutursun.

Hasedci sende görüp çekemediği şeye eli ermeyen bir zâlimdir.

Bir vali için içki hem haram, hem ayıbdır; çünkü o, memleketin muhafızı-

dır, bir muhafızın koruyucuya mühtaç olması çirkin bir şeydir.

Babası kendisine kazancını te'min edecek bir san'at veya bir ilim öğretmemiş olan kimseye muhtaç olursa oğ-lu ona bakmak lazım olmaz.

İnsanın hafıza kuvveti kendi mik-darı nisbetinde temyizinden eksildir çünkü bu iki kuvvet, birbirine zıddır, temyiz fiil, hıfız infiâldir. Biri ötekenden daha kuvvetli olmak lazımdır.

Zevcesinin sesi kendi sesinden ta-b'an pest olmak ve temyizi kendi temyizinden geri, kalbi kendi kalbinden zaif olmak insanın zevcesine sevginin en kuvvetli sebeplerindedir, bunlardan biri ziyade o'ursa aralarında ziyadelik miktarı, tenâfür hâsıl olur.

Faziletlerin ekserisinin evveli acı, sonu tatlı, rezâilin ekserisinin evveli tatlı sonu acıdır.

Zâlim hükumdarın devri, âdil hükumdarlarınkinden daha kısadır. Çünkü zâlim, müfsiddir, âdil muslih, bir şeyi ifsad etmek ıslah etmekten daha seri'dir zalimin işi çabuk biter.

İyi hallerine dair halkın ögmeleri sana gurur getiriyorsa onlardan gizli kalan kötülerini düşün; senin kendi haline vukufun halkın seni ögmelerine ait sözlerinden ziyade itimada şayandır.

İnsanların en şeriri nimet zamanında mağrur, mihnet vaktinde mütenezzil olan kimsedir.

İnsan iyiliğe dair vadini yerine getirdiğinde cömerdlik ve sadâkat faziletini elde etmiş olur.

Düşmanın olan kimse eline düşdü-mü, düşmanların sırasından çıkıp kendi adamların sırasına girmiş olur.

Kim hoşlandığında seni sende olmiyan şeylerle medh ederse hoşnudsuzluğunda seni sende olmiyan şeylerle de zem eder.

İyi, kötü bir söze kulak verip din-

---

leyen kimse o sözü söyleyenin ö husta ortağıdır.

Akıla düşen, nefesine murâkib olup kendi hatasını büyük, savabını küçük görmek ve kendini kibir ve azamete sevk etmemektir. Çünkü savab, insaniyette kararlaşmış umdelerin tagayyiridir.